

**ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ПРВИ**

СМЈЕР: СВИ СМЈЕРОВИ

ПРОГРАМ: ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Годишњи број часова: 36

Седмични број часова: 1

СВРХА ВАСПИТНОГ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Систематично и структурирано подстицање развоја социјално-емоционалних, духовних, моралних, интелектуалних и грађанских компетенција ученика неопходних за успјешно суочавање са изазовима адолесценције и савременог друштва, те ефикасно функционисање и активно учешће у школској и друштвеној заједници.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Подстицање цјеловитог развоја личности ученика кроз јачање социјално-емоционалних, духовних, когнитивних и практичних компетенција.
- Формирање самосвјесне, самосталне и друштвено активне личности ученика која критички промишља и одговорно поступа.
- Подстицање развоја емпатије, одговорности, критичког мишљења, те међусобног поштовања, сарадње и осјећаја припадности у позитивном инклузивном окружењу у школској и друштвеној заједници.
- Развијање позитивне одјељењске културе засноване на међусобној љубави, те поштовању и уважавању различитости.
- Оспособљавање ученика за успјешно сналажење у изазовима адолесценције и савременог друштва.
- Подстицање одговорног и критичког односа према дигиталним и штампаним изворима учења, као и употреби савремене информационо-комуникационе технологије.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Подстицање изградње позитивне педагошко-психолошке климе у одјељењу, друштвено одговорног понашања, поштовања правила у школи, те демократског избора руководства одјељења.
- Указивање на правила понашања у школи и на јавним мјестима, те развијање свијести о важности поштовања бонтона.
- Усмјеравање на активно, квалитетно и креативно провођење слободног времена.
- Промовисање здравих животних стилова.
- Развијање одговорног односа према здрављу, као и еколошки одговорног понашања у свакодневном животу.
- Упознавање са правилима понашања у ванредним ситуацијама и оспособљавање за адекватно реаговање.
- Оспособљавање ученика да примени ефикасне стратегије, технике и стилове учења, те подстицање самосталности у учењу и преузимању одговорности за сопствени успјех.
- Подстицање развоја реалне слике о себи и изградње идентитета, интегритета, емпатије, ненасилне комуникације, толеранције и поштовања различитости, те тимског рада и сарадничких односа.
- Унапређивање вјештина безбједног кориштења интернета и критичког односа према информацијама из дигиталних и штампаних извора учења.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

1. Организација рада и функционисање одјељењске заједнице
2. Култура и слободно вријеме
3. Здрави животни стилови
4. Понашање у ванредним ситуацијама
5. Учење и школски успјех
6. Лични и социјално-емоционални развој
7. Слободна тема

Наставна тема: Организација рада и функционисање одјељењске заједнице			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира права и обавезе ученика у средњој школи; - објасни важност поштовања правила понашања у одјељењу за ефикасан рад, учење и међусобне односе; - примијени принципе демократског одлучивања приликом избора руководства одјељења и представника у Савјет ученика; - активно учествује у хомогенизацији одјељења и доношењу одлука; - анализира успјех одјељења у учењу и владању; - објасни структуру, начин рада и значај активног учествовања у раду Савјета ученика и улогу представника одјељења у истом. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - креирати једно или више кључних правила понашања у одјељењу; - аргументовано објаснити важност предложених правила понашања за ефикасан рад одјељењске заједнице; - демонстрирати одговорно понашање у складу са својим правима и обавезама у школским ситуацијама; - процјењивати квалитет односа у одјељењу; - предложити правила понашања и план активности за унапређење атмосфере заједништва и сарадње у одјељењу; - активно учествовати у демократском избору руководства одјељења и представника у Савјету ученика; - аргументовано предложити теме, пројекте и иницијативе за рад одјељењске заједнице и Савјета ученика /Савјета родитеља, те активно учествовати у демократском избору истих; - аргументовано предложити могуће начине (активности) за остваривање циљева и исхода ВРОЗ-а; - идентификовати чињенице, слабости, снаге и могућности унапређења успјеха одјељења у учењу и владању; 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Њемачки језик</p> <p>Руски језик</p> <p>Француски језик</p> <p>Енглески језик</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Православна вјеронаука</p> <p>Исламска вјеронаука</p>	<p>Тема:</p> <p>Све теме из књижевности Језичка култура Комуникација и језик</p> <p>Људи и земље Школа и образовање</p> <p>Знакомство (Упознавање и представљање) Школьная жизнь (Школски живот)</p> <p>Представљање Свакодневни/школски живот</p> <p>Education</p> <p>Табеларна обрада података</p> <p>Тајна Цркве</p> <p>Ислам и култура дијалога</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - сачинити приједлог мјера за побољшање успјеха одјељења у учењу и владању, те процјењивати њихову изводљивост и ефикасност; - учествовати у волонтерским и хуманитарним акцијама у организацији школе и друштвене заједнице; - аргументовано дискутовати о томе како су права и обавезе међусобно повезани; - примијенити основне вјештине конструктивне комуникације у групном раду и одјељењским дискусијама; - процјењивати сопствени допринос раду, атмосфери и успјеху одјељења. 		<p>Реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси хомогенизацији одјељења</p>
--	--	--	---

Наставна тема: Култура и слободно вријеме			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе општеприхваћена правила бонтона на јавним мјестима; - објасни значај поштовања бонтона за позитивну интеракцију са 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примјењивати правила понашања (бонтона) у интеракцији са другима у школи и на јавним мјестима; - учествовати у организацији културних 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p>	<p>Тема:</p> <p>Све теме везане за књижевност Језичка култура Комуникација и језик</p>

<p>другима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира утицај духовности, културе и традиције на формирање правила понашања; - објашњава важност медијске писмености; - аргументовано објасни утицај медија на перцепцију тијела и здравља; - критички процијени важност квалитетног провођења слободног времена; - идентификује пријетње за дигиталну сигурност; - објашњава значај дигиталног отиска и заштите приватности на друштвеним мрежама; - вреднује поузданост и релевантност информација пронађених на интернету; - анализира улогу и утицај друштвених мрежа у савременом друштву. 	<p>и јавних догађаја;</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички вредновати утицај популарне културе и медија на формирање личности и понашање младих; - критички анализирати медијске садржаје и препознати потенцијалне дезинформације или манипулације; - креирати лични план за квалитетније кориштење слободног времена (укључујући балансирање временаведеног на друштвеним мрежама). 	<p>Енглески језик</p> <p>Италијански језик</p> <p>Француски језик</p> <p>Руски језик</p> <p>Њемачки језик</p> <p>Италијански језик</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Православна вјеронаука</p>	<p>Leisure activities Society</p> <p>Famiglia e amici Tempo libero</p> <p>Свакодневни/школски живот Медији и друштвене мреже Спорт и музика</p> <p>Повседневная жизнь (Свакодневни живот) Отдых и путешествия (Одмор и путовања)</p> <p>Слободно вријеме и свакодневница Становање Путовање</p> <p>Comunicazione oggi</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету</p> <p>Свето откровење Тајна Цркве</p>
---	---	---	--

		<p>Исламска вјеронаука</p> <p>Култура религије</p> <p>Музичка култура</p> <p>Физичко васпитање</p>	<p>Пут до човјека</p> <p>Култура религија Шта религија јесте? Религијске организације и вјерске заједнице</p> <p>Улога и значај музике у друштву</p> <p>Процјена и утицај на развој моторичких и функционалних способности и морфолошких карактеристика Трансформација моторичких и функционалних способности и морфолошких карактеристика Атлетика Вјежбе на справама и тлу Кошарка Оdboјка</p>
--	--	--	--

Наставна тема: Здрави животни стилови			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да:	Ученик ће:	Предмет:	Тема:
- анализира могуће здравствене		Српски језик и	Све теме везане за књижевност

<p>ризике повезане с неправилном исхраном;</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира повезаност физичког, душевног и духовног здравља; - објасни утицај здравственог стања на свакодневни живот (учење, социјалне интеракције и др.); - процијени утицај фактора ризика на здравље (пушење, алкохол, коцка, дрога, проституција и др); - објасни шта подразумијева одговоран однос према свом здрављу и здрављу других; - објасни могуће начине ширења бактеријских и вирусних обољења, те начине и значај заштите; - објасни утицај еколошких фактора на психофизичко здравље; - процијени утицај различитих извора енергије на животну околину; - аргументује значај кисеоника, угљика, водоника, азота, као и гвожђа, магнезијума, натријума, калијума, калцијума и фосфора за здравље; - објашњава узрочно -последичне везе и односе свакодневног рада и енергије (нпр. школске обавезе, кућни послови, умор; храна, гориво); - објашњава главне узроке и облике 	<ul style="list-style-type: none"> - креирати приједлог личног седмичног плана јеловника заснованог на индивидуалним потребама и принципима правилне исхране; - процјењивати квалитет сопственог животног стила (начин исхране, физичке активности, навике и др.); - креирати приједлоге конкретних активности на нивоу одјељења/школе с циљем промоције здравих животних стилова и превенције ризичног понашања; - учествовати у еколошким акцијама школе/друштвене заједнице; - анализирати узајамну везу између психичких и физичких помјена које се јављају у адолесценцији, као и њихов утицај на свакодневни живот (социјално-емоционални и др); - аргументовано објаснити важност узајамне љубави, поштовања, уважавања индивидуалности и повјерења за изградњу здравих вршњачких и емотивних веза, те квалитетног породичног живота; - презентовати значај породице и изградње квалитетних породичних односа за цјелокупну друштвену заједницу. 	<p>књижевност</p> <p>Енглески језик</p> <p>Руски језик</p> <p>Француски језик</p> <p>Њемачки језик</p> <p>Православна вјеронаука</p> <p>Исламска вјеронаука</p> <p>Биологија</p> <p>Рачунарство и информатика</p>	<p>Језичка култура</p> <p>Health Climate and weather Family Environment</p> <p>Семья (Породица) Спорт и здоровый образ жизни (Спорт и здрав начин живота)</p> <p>Медији и друштвене мреже</p> <p>Тијело и здравље Исхрана Заштита животне средине</p> <p>О посту и празницима Свете тајне и Света Литургија</p> <p>Вјера у свакодневници</p> <p>Основни појмови биологије Основе биологије ћелије</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету Табеларна обрада података</p>
---	--	---	---

<p>загађења ваздуха, воде и земљишта, те посљедице истих;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вреднује утицај медија и друштвених мрежа на формирање ставова о тијелу, здрављу, исхрани и животним стилевима; - објасни кључне психофизичке промјене које настају током адолесценције; - идентификује карактеристике здравих и нездравих вршњачких и емотивних веза, као и породичних односа. 		<p>Физичко васпитање</p> <p>Биологија</p> <p>Хемија</p> <p>Физика</p> <p>Географија</p>	<p>Процјена и утицај на развој моторичких и функционалних способности и морфолошких карактеристика</p> <p>Организми ниже тјелесне организације</p> <p>Термохемија Неметали Метали</p> <p>Механички рад, снага, енергија</p> <p>Географске основе заштите животне средине</p> <p>Реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси подстицању развоја кључних компетенција и животних вјештина ученика</p>
---	--	---	---

Наставна тема: Понашање у ванредним ситуацијама			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објашњава радње и поступке који могу допринијети смањењу ризика у различитим ванредним ситуацијама (пожар, цурење гаса, земљотрес, поплава и друго); - анализира утицај неметала на животну средину; - објашњава важност праћења временских прилика у циљу превентивног дјеловања и ублажавања посљедица временских непогода; - аргументовано објашњава значај превентивног дјеловања и заштите од високог нивоа водостаја ријека и језера. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процијенити потенцијалне безбједносне ризике (по здравље и живот) у непосредном школском окружењу; - на основу анализе могућих ризика у школском окружењу предложити мјере превенције; - објаснити процедуру за пријављивање уочених ризика или опасности у школском окружењу одговорним лицима (у школи и друштвеној заједници). 	<p>Предмет:</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Биологија</p> <p>Хемија</p> <p>Географија</p>	<p>Тема:</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету</p> <p>Основни појмови биологије Основе биологије ћелије</p> <p>Хемијске реакције и хемијске јединице Неметали</p> <p>Рељеф земљине површине Литосфера Атмосфера Хидросфера</p>

Наставна тема: Учење и школски успјех			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе различите технике и стратегије успјешног учења; - идентификује властити стил учења; - објасни важност мотивације за учење и постизање циљева; - анализира властите навике у учењу; - објасни могуће узроке школског неуспјеха. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - израђивати индивидуални план учења; - примјењивати - одабране технике, стратегије и стилове учења за побољшање свог школског успјеха, те процјењивати њихову ефикасност; - идентификовати проблеме у учењу и/или области за побољшање, како самостално, тако и уз стручну подршку и помоћ. 	<p>Предмет:</p> <p>Сви предмети</p>	<p>Тема:</p> <p>Све теме с циљем унапређења школског постигнућа ученика</p> <p>Реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси подстицању развоја кључних компетенција ученика</p>

Наставна тема: Лични и социјално-емоционални развој			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни појам идентитета, интегритета и њихове аспекте; - анализира утицај вршњачких група, друштвеног и виртуелног окружења на формирање идентитета; - објасни конструктивне стратегије за управљање стресом и непријатним емоцијама; - идентификује изворе стреса; - критички процијени властите обрасце понашања у различитим 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализирати властите вриједности, увјерења, ставове, потребе и интересовања; - аргументовано образложити важност самоспознаје и прихватања себе (реалне слике о себи) за развој самопоштовања и самопоуздања и продуктивног дјеловања; - вредновати сопствене комуникацијске вјештине; - користити стратегије за управљање 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Француски језик</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Православна вјеронаука</p>	<p>Тема:</p> <p>Све теме везане за књижевност</p> <p>Представљање</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету</p> <p>Табеларна обрада података</p> <p>Свето откровење</p>

<p>ситуацијама;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни значај толеранције у мултикултуралном окружењу; - анализира како различита увјерења и вриједносни системи утичу на ставове о актуелним друштвеним питањима; - анализира утицај стереотипа и предрасуда на друштвене односе; - процијени ефикасност различитих стратегија комуникације у свакодневним животним ситуацијама; - објасни везу између комуникације и међуљудских односа; - анализира могуће посљедице различитих врста конфликта и сукоба; - објасни врсте насиља и дискриминације, пратеће механизме заштите, као и правне посљедице; - идентификује различите начине рјешавања конфликта; - објасни карактеристике и значај ефикасног тимског рада. 	<p>стресом;</p> <ul style="list-style-type: none"> - израдити лични план поступака/ активности за суочавање са стресом; - формулисати личне циљеве за први разред; - на социјално прихватљив и емпатичан начин реаговати на осјећања, потребе, ставове, увјерења и интересовања других и другачијих; - примјењивати различите стратегије рјешавања проблема у групи; - практиковати асертивне вјештине комуникације; - активно учествовати у изради групног пројекта на одабрану тему; - вредновати допринос појединца групном раду; - процијенити ефикасност тимског рада; - критички процијенити резултате групног пројекта. 	<p>Исламска вјеронаука</p> <p>Физичко васпитање</p>	<p>Свете тајне и Света Литургија</p> <p>Вјера у свакодневници</p> <p>Вјежбе на справама и тлу Кошарка Оdbojka</p> <p>Реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси подстицању cjеловитог развоја личности ученика</p>
--	---	--	---

Наставна тема: Слободна тема			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички процијени релевантност и поузданост различитих извора информација (дигиталних, штампаних, усмених) за одабрану тему; - наведе основне податке о одабраној теми; - аргументовано објасни непознате појмове, релевантне чињенице, закључке и изворе информација; - анализира прикупљене, организоване и класификоване податке; - образлаже табеларне и графичке податке. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примјењивати правила интерактивног рада у групи/пару; - примјењивати правила израде добре презентације; - поштовати правила јавног излагања приликом презентовања садржаја одабране теме; - анализирати значај одабране теме за свакодневни живот младих, али и свих осталих; - изводити оригиналне закључке утемељене на доказима/аргументи-ма; - на креативан и иновативан начин презентовати резултате свога рада; - објаснити на који начин се одвијао процес учења током истраживачке активности на задату тему, са којим изазовима се суочавало, те на који начин су исти превазиђени; - анализирати узрочно-последичне везе и односе између стечених сазнања о одабраној теми са ширим друштвеним, културним и научним контекстом (општим значајем). 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Математика</p> <p>Ликовна култура</p> <p>-</p>	<p>Тема:</p> <p>Средњовјековна књижевност; Комуникација и језик Језичка култура</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету</p> <p>Табеларна обрада података</p> <p>Елементарна статистика</p> <p>Пројекат ученичког самосталног рада</p> <p>Реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси подстицању цјеловитог развоја личности ученика, као и развијању кључних компетенција и животних вјештина</p>

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

Дидактичко-методичке препоруке имају за циљ да понуде синтезу идеја за иновативан и функционалан начин остваривања циљева и исхода учења (на што већем нивоу, а у складу са индивидуалним карактеристикама и могућностима ученика), притом се фокусирајући на холистички развој ученика кроз кооперативне и интерактивне облике учења, подстицање креативности, критичког мишљења и тимског рада. Такође, исте су сачињене с намјером да се реализација васпитног рада у одјељењској заједници учини динамичнијом, ангажованијом и релевантнијом за потребе младих у 21. вијеку.

Умјесто фрагментираног приступа појединачним исходима учења у оквиру различитих тема, предлаже се организација и реализација пројектне наставе као централног оквира образовно-васпитног дјеловања у одјељењској заједници. Пројектна настава омогућава ученицима да истражују комплексне теме или рјешавају аутентичне проблеме током одређеног временског периода, интегришући знања и вјештине из различитих области (унутарпредметно и међупредметно повезивање исхода учења).

Међупредметно повезивање не треба да буде само себи сврха већ одјељењски старјешина у сарадњи са наставницима других наставних предмета треба да стручно планира, припрема и реализује образовно-васпитни процес тако што ће, између осталог, заједнички осмислити активности и задатке за ученике помоћу којих ће омогућити остваривање исхода учења из различитих наставних предмета. На примјер, могуће је осмислити заједничке истраживачке задатке (нпр. исходи учења из: *српског језика и књижевности* нпр: сви који су везани за анализу књижевних дјела која се односе на друштвену одговорност и дјеловање; наведе и опише врсте комуникације (вербална и невербална комуникација); расправљати о комуникацији, врстама комуникације, начинима преношења и размјене порука; упореди различите текстове и расправља о универзалним вриједностима; аргументовано и правописно и стилски коректно писмено и усмено излаже на задате теме; истражује различите изворе информација, прикупља их, разврстава и повезује у складу с темом и сврхом писања; процијени сазнајну, моралну и естетску функцију књижевности; препозна одлике средњовековне књижевности и испита њен значај за српску културу и др); *руског језика* (нпр. упореди школски систем у Русији и својој земљи (трајање часова, број предмета, начин оцјењивања, почетак и крај школске године, правила понашања); у групи анализирати разлике у дијалозима (формална и неформална комуникација); процијени улогу породице у његовом животу; упореди свој дневни распоред са распоредом једног руског тинејџера; аргументовано изрази мишљење о различитим типовима путовања и одмора; објасни зашто је здрав начин живота важан и др); *њемачког језика* (нпр. водити учтиве разговоре приликом ступања у контакт користити уобичајене фразе и изразе; понудити савјет, помоћ, објашњење; изразити своје мишљење, (не)допадање, (не)слагање, слутњу, љутњу, задовољство; описати особе, предмете, радње, ситуације и догађаје из свакодневног живота; извијестити о свакодневним активностима и догађајима и др); *француског језика* (нпр. учествује у тимском раду и оспособљава се за рјешавање проблема; опише свакодневне радње и догађаје; овлада различитим методама и стратегијама учења типичним за учење језика, као што је разумијевање смисла из контекста; развија

самопоуздање и самопоштовање; развија самосталност и креативност; наведе позитивне и негативне стране медија и друштвених мрежа; говорити о слободном времену и др); енглеског језика (нпр: реагује саопштавањем свог мишљења, аргументујући га поређењем представљене ситуације и искуства са личним искуством; представи себе и своја интересовања; учествује у процесу вредновања и оцјењивања резултата свог рада, али и других ученика; сарађује са другима на заједничком рјешавању задатака, проблема, реализацији пројеката на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности и солидарности и др); *италијанског језика* (нпр: препознаје основне разлике у комуникацији, као што су учтиво обраћање, формални и неформални поздрави; описује како проводи слободно вријеме структуришући кратка усмена излагања и/или кратке писмене саставе; класификује активности слободног времена према критеријуму интересантности, те аргументује своје изборе; аргументује предности и мане савремених ИКТ-а и др); *православне вјеронауке* (нпр: објасни значај Цркве као заједнице љубави Бога и човјека; процијени важност учешћа у Светим тајнама, кроз које заједничаримо са Богом; разумије смисао и важност Свете тајне брака; упореди и анализира разлике између хришћанског поста и разних облика савремених дијета и др); *култура религије* (нпр: препозна различите функције културе у свом ближем окружењу; анализира религијску различитост у свом непосредном окружењу и сл); *основа информатике* (процијенити поузданост и релевантност извора информација; примјењује основне и напредне функције програма за табеларну обраду података; анализира улогу и утицај друштвених мрежа у савременом друштву; анализира позитивне и негативне ефекте коришћења друштвених мрежа и др.); *математике* (прикупља, организује, класификује и анализира податке; тумачи и дискутује табеларне и графичке податке); *географије* (нпр. дефинише ендogene покрете те објашњава њихове узроке и посљедице; објашњава главне узроке и облике загађења ваздуха, воде, земљишта, те образлаже њихове посљедице); *хемије* (нпр: препозна основне типове хемијских реакција (анализа, синтеза, сагоријевање; аргументује значај појединих метала и неметала, утицај штетних неметала на здравље и друштвену средину); *биологије* (нпр. истражује значај биологије за свакодневни живот; уочи могућност ширења бактеријских и вирусних обољења, значај и начине заштите и др); *физике* (разликује и повезује свакодневне појмове „рада” (нпр. кућни послови, умор) и „енергије” (нпр. храна, гориво)); *физичког васпитања* (нпр: анализира утицај културе, медија, технологије и осталих фактора на здравље; објасни значај оптимално развијене гипкости са квалитетом живота; креира ритам и темпо вјежбања; покаже спремност за сарадњу и толеранцију; покаже спремност за развој тимске игре и спремност да исправља грешке, потврђује фер игру; производи и каналише емоције и др); *музичке културе* (на основу личног искуства дискутује о значају музике у животу појединца и развоју друштва; наводи примјере повезаности музике са другим врстама умјетности, наукама и сферама друштва и сл); *ликовне културе* (нпр. опише његове најважније особине, дјела, догађања, живот умјетника; илустровати своју тему фотографијама, сликама, цртежима, видео снимком и сл) и других) које ће ученици рјешавати у договору и под надзором наставника који су активност/задатак осмислили. Сваки наставник ће вредновати оне податке и сегменте рада који су у непосредној вези са дефинисаним исходима учења конкретног наставног предмета. Наведени примјери наставних тема и исхода учења различитих наставних предмета представљају полазну основу (наведени су најрепрезентативнији) те сходно томе наставници имају слободу и могућност да тимски утврде и операционализују

преостале наставне теме и исходе учења који омогућавају међупредметну корелацију. Дакле, међупредметно планирање и реализација наставног процеса треба да допринесу цјеловитом развоју личности ученика.

Такође, ефикасном реализацијом интерактивне наставе свих наставних предмета се доприноси подстицању цјеловитог развоја личности ученика, хомогенизацији одјељења, као и развијању кључних компетенција и животних вјештина.

Овакви приступи организацији и реализацији образовно-васпитног рада омогућавају и подржавају:

- Кооперативно учење: пројекти се реализују у тимовима/групама.
- Интеракцију: стална комуникација, дискусија, дебата и размјена идеја.
- Креативност: ученици имају слободу у избору начина истраживања и презентовања резултата.
- Критичко мишљење: анализа проблема, процјена извора, синтеза информација и доношење закључака.
- Тимски рад: учење како ефикасно сарађивати, преговарати и вредновати допринос сваког члана.

Умјесто класичног увода, могу се користити „удице“ - провокативна питања, кратки видео-клипови, студије случаја, гости предавачи (нпр. нутрициониста, психолог, медијски стручњак, члан Црвеног крста) или симулације (нпр. кратка симулација конфликта или медијске манипулације) које се односе на шире теме пројекта. Кроз „мождане олује“ (brainstorming), „галерију идеја“ (gallery walk) или технику „6 шешира за размишљање“, ученици у групама могу идентификовати специфичне аспекте шире теме које желе да истраже (нпр. утицај друштвених мрежа на слику о себи, безбједносни ризици у околини школе, креирање кампање за здраву исхрану).

Рад у паровима и малим групама подстиче социјално-емоционалне компетенције ученика - размјену идеја, вршњачко учење, развој комуникацијских вјештина, толеранције, равноправности, емпатије, заједничко рјешавање проблема. Тимови могу креирати планове пројекта: дефинисати улоге, задатке, временски оквир, потребне ресурсе и начине комуникације. Варијанте формирања група су: хомогене (ученици истих способности или истог успјеха), хетерогене (ученици различитих способности или различитог успјеха - најадекватније за развој социјално-емоционалних вјештина) и ad-hoc (случајни избор ученика). Препорука је да се примјене различити облици интерактивног и кооперативног учења: jigsaw (слагалица), групно истраживачко учење, партнери, вођени дизајн, симулације, дебате, игре улога, анализа студије случаја (проучавање стварних или измишљених ситуација везаних за вршњачке односе, породичне конфликте, дискриминацију, утицај медија и сл.). Могу се организовати панел дискусије/округли столови (тимови који су радили на сличним темама презентују кључне налазе и воде дискусију), јавне презентације/акције (представљање резултата релевантним актерима - управа школе, локална заједница или спровођење мање акције у заједници), дигиталне презентације (објављивање пројеката на школском сајту, блогу или посебној платформи).

Важно је да ученици користе различите изворе (интервјуи, анкете, онлајн истраживања, анализе докумената) и на тај начин подстицати критичку процјену поузданости извора. Нагласак је на дубљем разумијевању, анализи и процјени информација. Ученике подстицати да постављају питања „Зашто?“, „Како?“, „Које су последице?“, „Колико је ово поуздано?“ и друго. Током презентације, усмјеравати ученике да објасне не само шта су урадили, већ и како су дошли до закључака, како су превазишли изазове у истраживању

и тимском раду, и како се њихова тема повезује са ширим контекстом и свакодневним животом. Учење може постати смисленије када се наставни садржаји повезује са свакодневним животом, актуелним догађајима и личним искуствима ученика. Постиге се кроз примјере из школског живота, анализу личних навика, дискусије о релевантним темама (адолесценција, здравље, односи, безбједност) и примјену наученог у конкретним ситуацијама.

Корисна је примјена саморефлексије и рефлексије од стране тимова и наставника. Ученици би требало да процјењују сопствени напредак у остваривању личних циљева, учешће у тимском раду, развој вјештина (комуникација, учење, критичко мишљење). У ту сврху пожељно је да примјењују листе провјере, дневнике учења, кратке рефлексивне есеје. Тимови могу дати повратну информацију једни другима о сарадњи, доприносу и квалитету рада, користећи унапријед дефинисане критеријуме, а наставници вредновати процес (сарадња, критичко мишљење, креативност, истраживачке вјештине) и резултат (тачност, дубина анализе, јасноћа, оригиналност). Такође, организовати завршну дискусију или писану рефлексију фокусирану на: Шта сам научио/ла о себи? Шта сам научио/ла о другима и сарадњи? Како могу примјенити научено у будућности? Како је овај пројекат промијенио моје виђење...?

Приликом организације и реализације образовно-васпитног рада, наставник има следеће улоге:

- Фасилитатора: води процес учења, поставља отворена питања, подстиче дискусију, управља групном динамиком, али препушта ученицима активну улогу у конструкцији знања.
- Ментора и савјетника: пружа подршку, усмјерава, нуди ресурсе, помаже ученицима да поставе циљеве и прате напредак, посебно у процесима самосталног истраживања и развоја стратегија учења.
- Модератора: Креира и одржава сигурно окружење, поставља јасна правила комуникације, моделује пожељно понашање (поштовање, емпатија, отвореност).
- Дизајнера искустава учења: пажљиво планира активности које су ангажујуће, релевантне и воде ка остварењу циљева учења и развоја вјештина.
- Евалуатора (вреднује процес и резултат): надгледа напредак кроз континуирано праћење (учешће, продукти рада, рефлексије), пружа конструктивну повратну информацију фокусирану на труд, процес и развој вјештина, а не само на коначни резултат.

Одјељењске старјешине приликом реализације програма *Васпитног рада у одјељењској заједници* могу да користе литературу која се налази на сајту Републичког педагошког завода Републике Српске (*Приручник за рад са одјељењском заједницом у првом разреду средње школе*, Бања Лука), као и другу релевантну литературу, тако што ће је модификовати и прилагођавати према потребама конкретног одјељења.